

**הצעת חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (תיקון מס' 4)
(צווי הגבלה נגד אסירים ועצורים), התשנ"ט-1999**

1. תיקון סעיף 1 בחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף ו(א), אחרי "כמשמעותו בסעיף 3" יבוא "או צו הגבלה בדרך של בידוד כמשמעותו בסעיף 3א".
2. תיקון סעיף 2 בחוק העיקרי, במקום פסקה (7) יבוא:
- "(7) היה האדם שנגדו ניתן צו ההגבלה אסיר או עצור –
- (א) לקבל חופשה מיוחדת לפי סעיף 36 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971² (בפסקה זו ובסעיף 3א – הפקודה);

ד ב ר י ה ס ב ר

מ ב ו א

אסירים, לרבות מתן צו מאסר אזרחי המפסיק את ריצוי העונש הפלילי, אינם אפקטיביים, שכן אין האסיר מצפה להשתחרר בעתיד הנראה לעין.

הצעת חוק זו באה לתת בידי בתי הדין הרבניים כלים אפקטיביים, כאשר בן הזוג הסרבן הוא אסיר או עצור. יש, כמובן, בהגבלות אשר בית הדין יוסמך להטיל משום פגיעה בזכויותיו של האסיר או העצור. אך פגיעה זו קטנה מהפגיעה הקשה בכבודה ובחירותה של האישה העגונה. הבעל העצור יכול להשתחרר מההגבלות שהוטלו עליו בכל עת, על ידי קיום פסק הדין ומתן גט, ולעומת זאת האישה תלויה לחלוטין ברצונו של הבעל הסרבן. לכן, יש הצדקה למתן הסמכויות המוצעות לבית הדין, שנועדו להביא לקיום פסק הדין.

חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995, מסמיך את בתי הדין הרבניים לתת צווי הגבלה נגד אנשים המסרבים לקיים פסקי דין של גירושין. כידוע, על פי דין תורה, גירושין טעונים הסכמת הבעל לתת גט והסכמת האישה לקבלו. סירובו של בן זוג לתת או לקבל גט, בניגוד לפסק דין של בית הדין הרבני, כובל את בן הזוג השני בקשר הנישואין ומהווה פגיעה קשה בכבודו ובחירותו.

בתי הדין הוסמכו לתת צווי הגבלה מסוגים שונים, וביניהם: איסור יציאה מן הארץ, איסור לקבל ולהחזיק דרכון, איסור לקבל או להחזיק רשיון נהיגה, איסור לשמש במשרה על פי דין, איסור לעסוק במקצוע הטעון רשיון ואיסור לפתוח או להחזיק חשבון בנק. אם בן הזוג הוא אסיר, רשאי בית הדין לאסור על מתן חופשה מבית הסוהר או על מתן רשיון להתהלך חופשי, לפי פקודת בתי הסוהר.

סעיף 2 מוצע להסמיך את בית הדין לתת, נוסף על צווים שאפשר להוציא לפי הדין הקיים (מניעת חופשה ומניעת שחרור מוקדם), גם צווים שיגבילו את זכויותיו של העצור או האסיר בהיותו כלוא: משלוח מכתבים וקבלתם, קבלת מבקרים, החזקת חפצים אישיים, עבודה בשכר וקניית מצרכים.

בשנים שחלפו מאז חקיקת החוק, הצליחו בתי הדין הרבניים, בין על ידי מתן צווי הגבלה ובין על ידי אזהרת בן הזוג הסרבן בדבר האפשרות למתן צו הגבלה, להביא לקיום פסקי דין רבים, ובכך שוחררו מספר לא מבוטל של נשים מעגינותן. החוק מאפשר מתן צו הגבלה גם נגד אישה המסרבת לקבל גט, אך במקרה זה, הנדיר יחסית, טעון הצו אישור של נשיא בית הדין הרבני הגדול.

כדי שלא לפגוע בזכויות הכלוא יתר על המידה, מוצע להבטיח כי לא תיפגע זכותו של כלוא להיפגש ולהתכתב עם עורך דין, לפגוש איש דת ומבקר רשמי (לפי סימן 7 לפקודת בתי הסוהר), ולקנות ולהחזיק חפצים הדרושים לו לשם שמירה על בריאותו. כדי שלא לפגוע בקשר שבין הכלוא לילדיו הקטינים, לא יחול האיסור על קבלת מבקרים לא ימנע פגישה עם ילדי הכלוא, אם ניתנו בענין זה הוראות על ידי בית דין או בית משפט מוסמך. כיוון שמטרת צו ההגבלה היא להביא את הכלוא לציית לפסק הדין, יהיה מפקד בית הסוהר או בית המעצר מוסמך להתיר, על אף צו ההגבלה, פגישה של כל אדם עם הכלוא, אם הוא שוכנע כי יש בכך כדי להביא לקיום פסק הדין.

ואולם הניסיון מלמד, כי החוק הקיים אינו נותן מענה ראוי מבקרים שבהם בן הזוג הסרבן (במרבית המקרים – הבעל), נמצא במעצר או במאסר, וצפויה לו תקופת כליאה ממושכת. במקרים אלה, אין משמעות לצו האוסר על יציאה מן הארץ, החזקת רשיון נהיגה, עיסוק במקצוע וכדומה. גם הצווים שאפשר להפעיל נגד

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 194; התשנ"ח, עמ' 118.

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459.

- (ב) לקבל ולשלוח מכתבים, למעט מכתבים לעורך דינו או מעורך דינו;
- (ג) לקבל מבקרים, פרט לאלה: עורך דין, איש דת, מבקר רשמי, וכן ילדיו הקטינים של האסיר או העצור שבית משפט או בית דין מוסמך קבע הוראות בדבר ביקוריהם; אין בצו הגבלה שניתן לפי פסקה זו למנוע ממנהל בית סוהר או בית מעצר להתיר ביקור של אדם אצל אסיר או עצור אם שוכנע כי יש בביקור כדי להביא לקיום פסק הדין;
- (ד) להחזיק חפצים אישיים בבית הסוהר או בבית המעצר, למעט חפצים הדרושים לו לשם שמירה על בריאותו ומסמכים הקשורים לחקירתו או למשפטו;
- (ה) לעבוד בעבודה אשר משולם בעבודה שכר;
- (ו) לקנות מצרכים בבית הסוהר או בבית המעצר למעט מצרכים הדרושים לו לשם שמירה על בריאותו;
- (ז) לקבל רשיון להתהלך חופשי לפי סעיף 28 לפקודה;
- (ח) להשתחרר שחרור מינהלי לפי סימן ט'ו בפרק ב' לפקודה;
- (ט) להשתחרר לפני תום תקופת המאסר, לפי סעיף 49 לחוק העונשין, התשל"ז-1977³, למעט שחרור בשל חולניות מתמדת.

הוספת סעיף 3א

3. אחרי סעיף 3 לחוק העיקרי יבוא:

- 3א. (א) נתן בית הדין צו הגבלה לפי סעיף 2(ג) נגד אסיר או עצור, והאדם שנגדו ניתן הצו לא קיים את פסק הדין בתוך 30 ימים מיום מתן הצו, רשאי בית הדין להורות שהוא יוחזק בבידוד לתקופה שלא תעלה על ארבעה עשר ימים.
- (ב) בידוד לפי סעיף זה יבוצע בדרך שבה מבוצע עונש של בידוד שהוטל לפי סעיף 58(א)4 לפקודה, לרבות לענין ההפסקה בין תחילת תקופת הבידוד לבין המשכה.
- (ג) בית הדין רשאי לשוב ולהורות על בידוד לפי סעיף זה מעת לעת, כל עוד לא קיים האדם את פסק הדין, ובלבד שעברו שבעה ימים מתום תקופת הבידוד הקודמת.
- (ד) הוראות סעיף זה לא יחולו לגבי עצור דמוחק במעצר תקופה שאינה עולה על 3 חודשים.

"צו הגבלה -
ביצוע

ד ב ר י ה ס ב ר

על עצור המוחזק במעצר תקופה העולה על שלושה חודשים. הוראות בדבר החזקת הכלוא בבידוד זהות להוראות בדבר בידוד המוטל כעונש בשל עבירות משמעת בבית סוהר, ואין להחזיק כלוא בבידוד על פי צו הגבלה יותר משבעה ימים ברצף אחד.

סעיף 3 אם נתן בית הדין צו הגבלה, והכלוא לא קיים את פסק הדין בתוך שלושים ימים, יוסמך בית הדין לתת צו הגבלה חמור יותר, אשר יצווה על החזקת הכלוא בבידוד. הוראה זו תחול על אסיר, וכן

³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

תיקון סעיף 9 4. בסעיף 9 לחוק העיקרי, בסופו יבוא "תקנות שעניינן מתן צווי הגבלה נגד אסירים ועצורים יותקנו גם בהתייעצות עם השר לבטחון הפנים".

תחולה 5. סעיפים 2(ד) ו-3א לחוק העיקרי, כנוסחם בחוק זה, יחולו גם על פסק דין שניתן לפני תחילתו של חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 4 מוצע לקבוע כי תקנות אשר עניינן צווי הגבלה נגד אסירים או עצורים יותקנו בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים.

סעיף 5 כדי למנוע ספק, מוצע להבהיר, כפי שנעשה בסעיף 8 לחוק העיקרי, כי ההוראות החדשות יחולו גם לגבי פסקי דין של גירושין שניתנו לפני פרסום החוק.